

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай.

Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ (Тернопіль, 18–19 трав. 2017 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – Т. 2. – 392 с.

МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ЛІКАРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

В. В. Краснов, О. В. Уваркіна, Т. Б. Кодлубовська, О. І. Костюк, Л. Г. Юрковська, А. С. Третьякова

Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, м. Київ

Вступ. У всьому світі системи освіти постійно вирішують завдання найбільш ефективного формування компетенцій. У традиційних підходах щодо передавання знань існує проблема, яку можна позначити як «фрагментарна передача знань». Психолог Брюер в 1993 році описав цю проблему як: «Навчальний процес будується на основі класифікації та аналізі фрагментів знань, а не на об'єднанні («зшиванні») таких фрагментів», а також «Технологія масової освіти досить добре освоїла метод роздроблення знань і умінь на тисячі маленьких стандартизованих, вирваних з контексту блоків, для кожного з яких легко придумати відповідний тест». Ніл Постма у роботі «Викладання як руйнівна діяльність» ще у далекому 1969 році казав: «Системи освіти дроблять знання і досвід на навчальні дисципліни, безжально розбиваючи ціле на частини, а історію – на події і не відновлюючи первісну цілісність».

Тобто випускники навчальних закладів виходять з «фрагментарною картиною світу», що заважає їм ефективно виконувати професійні завдання (бути компетентними). Або, іншими словами, можна стверджувати, що бути компетентним, це означає – мати цілісну когнітивну професійну картину світу (КМ), яка відповідає реальній КМ. Таким чином, перед системою освіти стоїть завдання іншого рівня – забезпечити умови, при яких процеси формування компетенцій забезпечать цілісність сприйняття.

Основна частина. В першу чергу на цілісність когнітивної професійної КМ у слухача впливає те, наскільки сам викладач володіє подібною цілісністю. Проблема полягає в тому, що викладачі спеціалізуються за монотематичними предметним напрямками, які далеко не завжди об'єднуються в рамках навіть однієї дисципліни. Таким чином, або необхідно створити випускню дисципліну, яка несе в собі інтегруючу функцію і в силах створити очікувану цілісність, або розвинути у самого слухача здатності з інтеграції отриманих знань, вбудовуванні їх в існуючу власну професійну КМ і постійній перевірці її на цілісність і відповідність реальної КМ.

За нашими уявленнями, подібні підходи досить добре розвинені в задачах мультидисциплінарності (полідисциплінарності). Мультидисциплінарний підхід прагне використовувати узагальнену картину предмета вивчення, по відношенню до якої всі її дисциплінарні картини постають як її частини.

Кафедра педагогіки, психології, медичного і фармацевтичного права в даний момент працює в рамках мультидисциплінарного підходу. На кафедрі розроблені навчальні цикли, в яких фахівці з педагогіки, психології та юриспруденції формують професійно-соціальні компетенції. Викладачі використовують кейс-методи, при вирішенні яких одночасно беруть участь фахівці за всіма трьома напрямками. У слухачів з'являється можливість побачити, як об'єднання різних предметних підходів роблять рішення професійної завдання значно більш багатограним і стійким з точки зору врахування ризиків і прийняття рішень.

Ми розуміємо, що використання мультидисциплінарного підходу – це тільки проміжний етап у формуванні цілісної професійної когнітивної КМ, тому що він хоч і сприяє накопиченню дисциплінарних і міждисциплінарних знань, але він не сприяє виявленню загальних закономірностей і механізмів їх взаємодії всередині предмета дослідження.

У травні 1998 року, під егідою ЮНЕСКО було проведено симпозіум з трансдисциплінарності, під якою розумівся спосіб розширення світогляду, що полягає в розгляді того чи іншого явища поза рамками якої-небудь однієї наукової дисципліни. Міждисциплінарність передбачає просте «запозичення» технік і методів з інших областей науки, тоді як трансдисциплінарність передбачає «функціональний синтез методологій», створення на їх основі абсолютно нових дослідницьких концепцій.

Тому наступним кроком у вдосконаленні підготовки лікарів ми бачимо розвиток трансдисциплінарних підходів як засобу інтеграції та формування цілісної когнітивної професійної КМ.